

UČNI LIST: Samostojno učenje

1. Kraške jame – nastanek

Kraški svet je povsem drugačen tudi pod zemljo. Drugod tečejo potoki in reke po površini, na Krasu pa si je voda v dolgih tisočletjih napravila struge in korita pod zemljo. Voda »reže« tudi pod zemljo vedno bolj v globino. Za njo ostajajo prazne votline in jame. Na Krasu je na stotine jam. Vendar niso vse tako lepe kot Postojnska jama in Škocjanske jame.

- Kje tečejo vode na kraškem svetu?
- Kaj je ustvarilo jame?
- Kateri jami sta v Sloveniji najbolj znani?

2. Jamarstvo

Že za časa pračloveka so bile jame varna zatočišča. Vanje se je zatekal ponoči ali pred dežjem. Tam si je pekel tudi meso ubitih živali. Kraške jame so bila odlična zatočišča ljudem v času turških vpadov. Uporabljali so jih tudi v vojnem času. Danes jih obiskujejo turisti, vendar ne vseh, saj še niso povsem raziskane. Te raziskujejo jamarji. Razvilo se je športno jamarstvo, ob njem pa še veda o jamah – speleologija. Oboje je izrednega pomena za našo deželo, ki ima toliko kraškega sveta. Jamarji morajo poznati nevarnosti, na katere lahko naletijo v podzemlju.

- Čemu so služile jame v preteklosti?
- Kako imenujemo ljudi, ki raziskujejo jame?
- Kako imenujemo vedo o jamarstvu?

3. Kraško površje ali kras

Kraško površje ali kras je površje, za katerega so značilne posebne površinske in podzemne reliefne oblike, ki nastanejo s kemičnim razpadanjem kamnine. Kraško površje nastaja na apnencu ali dolomitu. To sta kamnini, ki vsebujeta kalcit CaCO_3 ali dolomit $\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2$. Za kras je značilno podzemeljsko pretakanje vode.

- Opiši značilnosti kraškega površja.
- Napiši formulo za nastanek ogljikove kisline, ki raztaplja apnenec
- Napiši formulo za raztapljanje kalcijevega dikarbonata oziroma izločanje sige.
- Naštej površinske kraške pojave.
- Naštej podzemeljske kraške pojave.

4. Zakaj kras ni Kras?

Tip površja, kjer prevladujejo apnenci in podobne kamnine, skozi katere voda prenika v notranjost (značilni kraški pojavi) imenujemo kras (mala začetnica), Kras (velika začetnica) pa je apnenčasta planota med Tržaškim zalivom in Vipavsko dolino.

- Kakšna je razlika med krasom in Krasom?